የሰ/መ/ቁ.125778

መስከረም 23 ቀን 2009 ዓ.ም

ዳኞች፡- ዓሊ መሐመድ

ተኽሊት ይመሰል

ቀነዓ ቂጣታ

ክፍለጽዮን ማሞ

ሰናይት አድነዉ

አመልካች...........ሲዉ ኢንፍራስትራክቸር

ተጠሪዎች........... 1. አቶ መሳይ ወ/ገብርኤል

2. አቶ አሉላ አበጋዘአ

3. አቶ በፍርድ ጥላሁን

4. አቶ ዘሪሁን ከድር

መዝገቡ ተመርምሮ የሚከተለዉ ፍርድ ተሰጥቷል፡፡

ፍ ር ድ

ይህ የሰበር ጉዳይ የአሰሪና ሠራተኛ አዋጅን መነሻ ያደረገ የሥራ ስንብትን የሚመለከት ክርክር ነዉ፡፡ የጉዳዩ አመጣጥ ሲታይ፡--በሥር ፍ/ቤት የአሁን ተጠሪዎች የሥር ከሳሾች፣ የአሁን አመልካች የሥር ተከሳሽ ሁኖ ሲከራከሩ እንደነበር መዝገቡ ያመለክታል፡፡ የሥር ከሳሾች በሀዋሳ ከተማ የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ባቀረቡት ክስ ከሳሾች በተከሳሽ ድርጅት በዳም ትራክ ኦፕሬተር ተቀጥረን ሥራችንን በቅንነትና በታማኝነት እየሠራን እያለ እኛ ደንብ በመጣስ የድርጅቱ ተሽከርካሪ ታንከር ነዳጅ እንዳይሰረቅ የሚያደርገዉን የተሻለ የነዳጅ መያዣ ታንከር መቆጣጠሪያ መሳሪያ /የደህንነት መጠበቂያ/ ላይ ሆን ብለን ያደረሰን ጉዳት ሳይኖር ጉዳት አድርሳችኋል በማለት የሥራ ዉላችንን በሕገ ወጥ መንገድ በማቋረጥ ስላሰናበተን ተከሳሽ ተገቢዉን ክፍያዎች እንዲከፍለን፣ የሥራ ልምድ እንዲሰጠን እንዲወሰንልን በማለት ከሷል፡፡ የሥር ተከሳሽ አሻሽሎ ባቀረበዉ መልስ 1ኛ ከሳሽ በ9/08/2007 ዓ.ም፣ 2ኛ፣ 3ኛ እና 4ኛ ከሳሾች በ10/08/2007 ዓ.ም እያንዳንዳቸዉ ለሥራ በተረከቡት ተሽከርካሪ ላይ የነዳጅ ስርቆትን ለመከላከል በታንከሩ ላይ የተሰራዉን መሳሪያ ላይ ጉዳት ማድረሳቸዉ በድርጅቱ የቴክኒክ ክፍል ተጣርቶ የተረጋገጠ ሲሆን ከሳሾች ጉዳቱ የደረሰዉ በሌላ ሰዉ መሆኑን ባለማረጋገጣቸዉ፣ በድርጅቱ ንብረት ላይ ጉዳት በማድረሳቸዉ በአዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀጽ 27 /1/ /ሸ፣ ቀ/ እና በድርጅቱ ዉስጠ ደንብ መሰረት ከሥራ የተሰናበቱ በመሆኑ ስንብቱ ሕጋዊ ነዉ ከሳሾች የጠየቁትን ክፍያዎች ለመክፈል ኃላፊነት የለብንም በማለት ተከራክሯል፡፡

ከዚህ በኋላ ፍ/ቤቱ የግራ ቀኙን የሰዉ ምስክሮች በመስማት፣ የሰነድ ማስረጃም በመመዘን፣ በሰጠዉ ዉሳኔ ተከሳሽ የከሳሾችን የሥራ ዉል ያቋረጠዉ ከሕግ ዉጭ በመሆኑ ስንብቱ ሕገ ወጥ ነዉ በማለት ለከሳሾች በሕጉ አግባብ ክፍያዎችን እንዲከፍላቸዉ ወስኗል፡፡
የሥር ተከሳሽ ይህን ዉሳኔ በመቃወም ይግባኝ ለሀዋሳ ከተማ ከፍተኛ ፍ/ቤት እና የሰበር አቤቱታ ለደቡብ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት ያቀረበ ቢሆንም ቅሬታዉ ተቀባይነት ሳይገኝ ዉድቅ ተደርጎ የሥር ፍ/ቤት ዉሳኔን በማጽናት ወስኗል፡፡ የአሁን የሰበር አቤቱታ የቀረበዉ ይህን ዉሳኔ በመቃወም ለማስለወጥ ነዉ፡፡
የአሁን አመልካች በ24/07/2008 ዓ.ም የተጻፈ ሶስት ገጽ አቤቱታ አቅርቧል፡፡ የአቤቱታዉም ይዘት፡-- የሥር ፍ/ቤት አመልካች መልሱን እንዲያሻሽል በፈቀደለት መሰረት በ22/12/2007 ዓ.ም የተጻፈዉን መልስ ያቀረበ ሲሆን፣ ፍ/ቤቱ ግን መልሱን ከመሻሻሉ በፊት የተያያዘዉን የሰነድ ማስረጃ ከተሻሻለዉ የመከላከያ መልስ ማስረጃ ጋር እያነጻጸረ የሰነድ ማስረጃዎቹ እምነት የማይጣልባቸዉ ናቸዉ በማለት የአመልካችን ክርክር ዉድቅ ማድረጉ የፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ.91 /1/ ያላገናዘብ ዉሳኔ ነዉ፡፡ የአሁን ተጠሪዎች በመመሳጠር ለነዳጅ ስርቆት እንዲያመቻቸዉ የድርጅቱን አራት መኪኖች የነዳጅ ታንከር በተከታታይ ቀናት በ9/8/2007 ዓ.ም እና በ10/8/2007 ዓ.ም ሰብረዉት እና ቀደዉት ጉዳት ማድረሳቸዉን በሰነድ ማስረጃ እና በሰዉ ምስክሮች አረጋግጠዉ እያለ የሥር ፍ/ቤት እነዚህን የሰነድ ማስረጃዎች መርምሮ አስፈላጊም ከሆነ ገለልተኛ ባለሙያዎችን በተጨማሪ ማስረጃነት አስቀርቦ ምርመራ ማድረግ እየቻለ ማስረጃዉን በማለፍ የሰጠዉ ዉሳኔ መሰረታዊ መብት ማለፋቸዉ በመሆኑ እንዲሻርልን፡፡ ስለዚህ የአሁን አመልካች ተጠሪዎች በድርጅቱ መኪኖች የነዳጅ ታንከር ላይ ጉዳት እና ጥፋት በማድረሳቸዉ ስንብቱ ሕጋዊ በመሆኑ የሥር ፍ/ቤት ዉሳኔ በአዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀጽ 27 /1/ /ሸ፣ ቀ/ መሰረት መሰረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት በመሆኑ እንዲሻርልን፣ ክፍያንም በተመለከተ ቅሬታዉን በማቅረብ አመልክቷል፡፡
የሰበር አጣሪ ችሎት ይህን ጉዳይ በማየት ፣ተጠሪዎች ጥፋት ለመፈጸማቸዉ አልተረጋገጠም ተብሎ በሥር ፍ/ቤቶች ስንብቱ ሕገ ወጥ ነዉ በሚል የመወሰኑን አግባብነት ከሰበር መ.ቁ.112733 አንጻር፣ ለመመርመር ሲባል አቤቱታዉ ያስቀርባል በማለት የአሁን ተጠሪዎች መልስ እንዲሰጡ በታዘዘዉ መሰረት ግንቦት 12 ቀን 2008 ዓ.ም የተጻፈ አራት ገጽ መልስ አቅርቧል፡፡ የመልሱም ይዘት፡--የአሁን ተጠሪዎች በአመልካች መኪኖች የነዳጅ መያዣ ክፍል ላይ ጉዳት ያላደረስን ሲሆን የአሁን አመልካች ያለጥፋታችን የሥራ ዉላችንን ማቋረጡ ያለአግባብ በመሆኑ የቀረበዉ ቅሬታዉ ዉድቅ እንዲደረግልን እና የሥር ፍ/ቤቶች ዉሳኔ እንዲጸናልን በማለት በዝርዝር ተከራክሯል፡፡ የአሁን አመልካችም የሰበር አቤቱታዉን በማጠናከር የመልስ መልስ አቅርቧል፡፡

የጉዳዩ አመጣጥ ከላይ የተመለከተዉ ሲሆን፣ ይህ ችሎት የግራ ቀኙን ክርክር ለሰበር አቤቱታዉ መነሻ ከሆነዉ ዉሳኔ እና አግባብነት ካላቸዉ የሕግ ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ እንዲሁም አቤቱታዉ ያስቀርባል ሲባል ከተያዘዉ ጭብጥ አንጻር እንደሚከተለዉ መርምሮታል፡፡ ጉዳዩን እንደመረመርነዉ የአሁን አመልካች የተጠሪዎችን የሥራ ዉል በማቋረጥ ከሥራ ያሰናበታቸዉ ተጠሪዎች ከድርጅቱ መኪኖች ታንከር ላይ ነዳጅ እንዳይሰረቅ የሚከላከለዉን መቆጣጠሪያ መሳሪያ ላይ ጉዳት በማድረሳቸዉ በአመልካች ንብረት ላይ ሆን ብለዉ ወይም በከባድ ቸልተኝነት ባደረሱት ጉዳት ምክንያት እንደሆነ ከሥር ፍ/ቤቶች ዉሳኔ መገንዘብ ይቻላል፡፡ የአሁን ተጠሪዎች የተለያዩ ምክንያቶችን በመዘርዘር በመኪኖቹ የነዳጅ ታንከር ላይ ጉዳት አለማድረሳቸዉን እና ስንብቱ ሕገ ወጥ መሆኑን በመግለጽ ተከራክሯል፡፡ የአሁን አመልካች በሥር ፍ/ቤት ያቀረበዉን መልስ ለማሻሻል ጥያቄ አቅርበዉ ሲፈቀድለት፣ በተሻሻለዉ መልስ የአሁን ተጠሪዎች በመኪኖቹ የነዳጅ ታንከር ላይ ጉዳት አደረሱ በማለት መጀመሪያ ባቀረበዉ ክስ ላይ የጠቀሰዉን ቀን እና መጀመሪያ የተጻፈዉን የስራ የስንብት ደብዳቤ በመቀየር ሌላ የስራ የስንብት ደብዳቤ አያይዞ ያቀረበ መሆኑን በሥር ፍ/ቤት በፍሬ ነገር ደረጃ የተረጋገጠ ጉዳይ ነዉ፡፡

በዚህ ረገድ የፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ.91 /1፣ 3/ እንደሚደነግገዉ የክሱ ወይም የመከላከያ መልሱ ማሻሻል አስቀድመዉ የቀረበዉን ሁኔታ የሚያብራራ ወይም የቀረበዉን ክርክር በተሻሻለ ዓይነት ገልጾ የሚያስረዳ ወይም ትክክለኛ ፍትሕን ለመስጠት የሚረዳ መሆኑን ፍ/ቤቱ ከገመተ ፍርድ ከመሰጠቱ በፊት የቀረበዉን ክስ ወይም መልስ እንዲሻሻል እንደሚፈቅድ ያመለክታል፡፡ በዚህ መሰረት አሁን ወደ ተያዘዉ ጉዳይ ስንመለስ የአሁን አመልካች መልስ ለማሻሻል አቤቱታ አቅርቦ የሀዋሳ ከተማ የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት መልሱን አሻሽሎ እንዲያቀርብ የፈቀደለት ሲሆን፣ አመልካችም በ22/12/2007 ዓ.ም የተጻፈ የተሻሻለ መልስ ያቀረበ መሆኑን ከሥር ፍ/ቤት ዉሳኔ መገንዘብ ይቻላል፡፡ ነገር ግን የአሁን አመልካች ባቀረበዉ መልስ አስቀድመዉ የአሁን ተጠሪዎች በአመልካች መኪኖች የነዳጅ ታንከር ላይ ጉዳት አድርሰዋል በማለት ተጠሪዎችን ከሥራ ያሰናበተባቸዉን የስንበት ደብደቤ ሙሉ በሙሉ በመቀየር ሌላ የስንብት ደብዳቤ /ሌላ አዲስ ማስረጃ ፈጥሮ/ እንዳቀረበ ከሥር ፍ/ቤት ዉሳኔ መረዳት ተችሏል፡፡ በዚህ መሰረት የአሁን አመልካች አስቀድመዉ ለተጠሪዎች የሰጣቸዉን የስንብት ደብዳቤ በመቀየር፣ ተጠሪዎች በመኪኖቹ የነዳጅ ታንከር ላይ ጉዳት አድርሷል ያለዉን ቀን በመቀየር ያቀረበ መሆኑን ያመለክታል፡፡ የአሁን ተጠሪዎች ክሳቸዉን ሲመሰርቱ የአሁን አመልካች የጻፈላቸዉን የስንብት ደብዳቤ እና በስንብት ደብዳቤዉ ላይ በድርጅቱ ንብረት ላይ ጉዳት አድርሳችኋል የተባለዉን ቀን እና ሁኔታ መሰረት በማድረግ እንደሆነ ግልጽ ነዉ፡፡ የአሁን አመልካች አሻሽሎ ባቀረበዉ መልስ ይህን ሁሉ ቀይሮ መልሱን አሻሽሎ አቀረበ ማለት ተጠሪዎችን ከሥራ ከማሰናበቱ በፊት በትክክል አጣርቶ እርምጃ መዉሰድ ሲገባዉ አሁን ክርክር ከተጀመረ በኋላ አስቀድመዉ ተጠሪዎችን ካሰናበታቸዉ ደብዳቤ ሌላ ደብዳቤ መጻፉ ከላይ የተመለከተዉን

የፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ.91 /1፣ 3/ አላማ እና መንፈስ የሚያሟላ ሁኖ አይታይም፡፡ አመልካች ራሱ በጻፈዉ የስንብት ደብዳቤ መሰረት በማድረግ የአመልካችን እርምጃ በመቃወም ተጠሪዎች ክስ ከመሰረቱ በኋላ አመልካች ሌላ የስንብት ደብዳቤ በማዘጋጀት መልሱን አሻሽሎ ማቅረቡ በቀድሞ መልስ የቀረበዉን ሁኔታ የሚያብራራ ወይም የቀረበዉን ክርክር በተሻሻለ ዓይነት ገልጾ የሚያስረዳ ወይም ትክክለኛ ፍትሕን ለመስጠት የሚረዳ ሳይሆን አዲስ ክርክር እንደማቅረብ የሚገመት ነዉ፡፡ እንዲያዉም ተጠሪዎች ያቀረቡትን ክርክር ተገቢ መከላከያ መልስ ማቅረብ ሳይሆን ሌላ የማይገናኝ አዲስ ክርክር እንደማቅረብ የሚቆጠር ስለሆነ ተቀባይነት የለዉም፡፡

ይህ በእንዲህ እንዳለ የሰበር አቤቱታዉ ያስቀርባል ሲባል ከተያዘዉ ጭብጥ አንጻር ይህን ጉዳይ ማየቱ አስፈላጊ ነዉ፡፡ የሥር ፍ/ቤት የአሁን ተጠሪዎች በአመልካች መኪኖች የነዳጅ ታንከር ላይ ጉዳት ማድረስ ወይም አለማድረሳቸዉ በተመለከተ የግራ ቀኙን የሰዉ ምስክሮችን በመስማት የሰነድ ማስረጃ በመመዘን ዉሳኔ የሰጠ መሆኑን ማየት ይቻላል፡፡ በዚህ መሰረት የሥር ፍ/ቤት የአሁን አመልካች ተጠሪዎች በድርጅቱ መኪኖች የነዳጅ ታንክር ላይ ጉዳት አድርሷል በማለት ከሥራ ያሰናብታቸዉ እንጂ የቀረበዉ የሰነድ ማስረጃ እና የሰዉ ምስክሮች እምነት የሚጣልባቸዉ እንዳልሆኑ በማረጋገጥ፣ የሥራ ስንበቱ ሕገ ወጥ መሆኑን በፍሬ ነገር ደረጃ ማስረጃን በመመዘን ዉሳኔ መስጠቱን ችሎቱ ተገንዝቧል፡፡ የአሁን አመልካች ባቀረበዉ ክርክር ተጠሪዎችን በሕጉ አግባብ በጥፋታቸዉ የሥራ ዉላቸዉን በማቋረጥ ያሰናበታቸዉ እና ስንብቱ ህጋዊ መሆኑን የማስረዳት ሸክሙን ያልተወጣ መሆኑን ከሥር ፍ/ቤት ዉሳኔ ማየት ይቻላል፡፡ የአሁን አመልካች ባቀረበዉ ክርክር መሰረት ተጠሪዎች በድርጅቱ መኪኖች የነዳጅ ታንከር መቆጣጠሪያ መሳሪያ ላይ ጉዳት ማድረሳቸዉን ባላረጋገጠበት የተጠሪዎች የሥራ ስንብት በአዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀጽ 27 /1/ /ሸ፣ ቀ/ መሰረት ሕጋዊ ነዉ በማለት ያቀረበዉ ክርክር የድንጋጌዉን መንፈስና ይዘት ያላገናዘበ ክርክር በመሆኑ ተቀባይነት የለዉም፡፡

የአሁን የሰበር አቤቱታ ያስቀርባል ሲባል በተያዘዉ ጭብጥ ጉዳዩን በሰበር መ.ቁ.112733 ላይ ከተሰጠዉ ዉሳኔ አንጻር እንደሚከተለዉ መርምሮታል፡፡ በሰበር መ.ቁ.112733 ላይ አመልካች ሲ.ው ኢንፍራስትራክቸር ሲሆን፣ ተጠሪ አቶ ጴጥሮስ ስዩም በመሆን፣ ችሎቱ ግራ ቀኙን በማከራከር በ4/6/2008 ዓ.ም በሰጠዉ ዉሳኔ የአሁን ተጠሪ ከአመልካች መኪና ነዳጅ እንዳይሰረቅ ለመከላከል የሚያገለግለዉን መቆጣጠሪያ መሳሪያ ላይ ጉዳት ማድረሱ በማስረጃ ተረጋግጦ እያለ የሥር ፍ/ቤቶች የሥራ ስንብቱ ሕገ ወጥ ነዉ በማለት የሰጡት ዉሳኔ መሰረታዊ የሕግ ስህተት ያለበት ነዉ በማለት የሥር ፍ/ቤቶች ዉሳኔ በመሻር የአሁን አመልካች ተጠሪን ከሥራ ያሰናበተዉ በሕጋዊ መንገድ ነዉ፣ የሥራ ስንብቱ ሕጋዊ ነዉ በማለት ወስኗል፡፡ በሰበር መ.ቁ.112733 እና አሁን በተያዘዉ መዝገብ ላይ ያለዉ ክርክር ሲታይ በዚህ መዝገብ የአሁን ተጠሪዎች በአመልካች መኪኖች ነዳጅ እንዳይሰረቅ የሚያገለግለዉን መሳሪያ ላይ ጉዳት ማድረሳቸዉ በማስረጃ ያልተረጋገጠ በመሆኑ በሰበር መዝገብ ቁጥር 112733 ውሳኔ ካገኘው

ጉዳይ ጋር ተመሳሳይ ጭብጥ ነዉ ለማለት ስለማይቻል በዚህ ጉዳይ ላይ አስገዳጅነት ያለዉ የሕግ ትርጉም አይደለም ብለናል፡፡

ሲጠቃለል የሥር ፍ/ቤቶች የአሁን አመልካች የአሁን ተጠሪዎችን ከድርጅቱ መኪኖች ታንከር ነዳጅ እንዳይሰረቅ ለመቆጣጠር የሚያገለግለዉን መሳሪያ ላይ ጉዳት ማድረሳቸዉ በማስረጃ ባልተረጋገጠበት የሥራ ስንብቱ ሕገ ወጥ ነዉ በማለት አመልካች ለተጠሪዎች በሕጉ አግባብ ተገቢዉን ክፍያዎች እንዲከፍላቸዉ የሰጡት ዉሳኔ በሕጉ አግባብ ነዉ ከሚባል በስተቀር መሰረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት ነዉ ለማለት ስለማይቻል የሚከተለዉ ተወስኗል፡፡

ዉ ሳ ኔ

1. የሀዋሳ ከተማ የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት በመ.ቁ.07323 በ15/04/2008 ዓ.ም የሰጠዉ ዉሳኔ እና ይህን ዉሳኔ በማጽናት የሀዋሳ ከተማ ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ.ቁ.19019 በ13/05/2008 ዓ.ም የሰጠዉ ትዕዛዝ እና የደቡብ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በመ.ቁ.66951 በ20/7/2008 ዓ.ም የሰጠዉ ትዕዛዝ መሰረታዊ የሕግ ስህተት ያልተፈጸመበት በመሆኑ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ.348 /1/ መሰረት ጸንቷል፡፡
2. የዚህ ዉሳኔ ግልባጭ ለሥር ፍ/ቤቶች ይድረስ፡፡
3. ግራ ቀኙ በዚህ ችሎት የደረሰባቸዉን ወጪና ኪሳራ የየራሳቸዉን ይቻሉ፡፡
4. ሚያዝያ 5 ቀን 2008 ዓ.ም የተሰጠዉ የአፈጻጸም እግድ ትዕዛዝ በዚህ ዉሳኔ ተነስቷል፡፡ ይጻፍ፡፡

መዝገቡ ተዘግቷል፤ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ ብለናል፡፡

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት፡፡

መ/ይ